

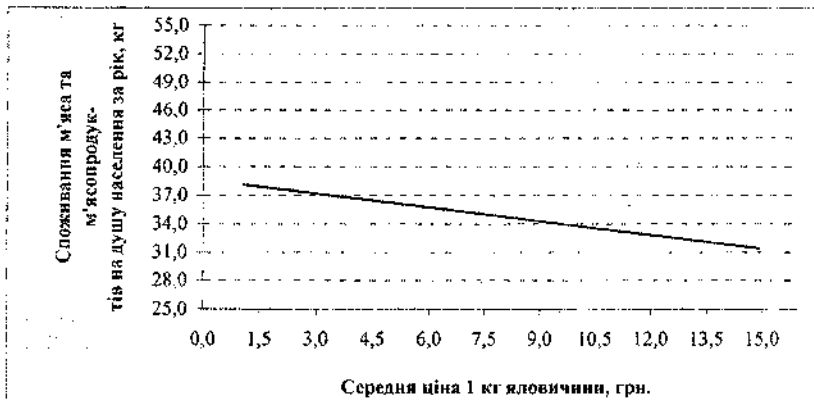
ФОРМУВАННЯ ПОПИТУ НА М'ЯСО ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Оптимальне функціонування продовольчого ринку передбачає органічну цілісність і взаємозв'язок всіх його складових елементів. Кожний сегмент має певні характеристики, закони розвитку, специфіку взаємодії і взаємовпливу. Попит як економічну категорію товарного виробництва визначають як представлену на ринку платоспроможну потребу в товарах, як форму прояву потреб суспільства в товарах. Для будь-якого ринку характерна така тенденція закону попиту: попит перебуває в обернено пропорційній залежності від ціни: чим

вища ціна, тим менша величина попиту і навпаки. Це відбувається за двох причин. По-перше, якщо ціна, наприклад, на яловичину знижується, а ціни на інші товари залишаються незмінними, покупець старається замінити дешевим товаром ті товари які він споживав раніше. По-друге, якщо ціна на яловичину знижується при незміні інших цін та доходів населення, то реальна купівельна спроможність людей зростає і вони купують як правило більше саме того товару, який дешевший.

Закон попиту описує взаємозалежність між кількістю товару, яку люди бажають і можуть купити та ціною на даний товар при інших рівних умовах. Це взаємовідношення між споживанням м'яса та м'ясопродуктів в перерахунку на м'ясо і цінами на яловичину в Житомирській області за останні п'ять років показано на рис. 1. Даний рисунок свідчить, що із зростанням ціни на яловичину попит на м'ясо і м'ясопродукти знижується.

Пряма попиту відображає залежність лише між двома факторами. Однак на зміну попиту на м'ясо та м'ясопродукти впливають також такі фактори як середньорічна заробітна плата, інші грошові доходи та витрати населення і т.п. Вплив інших факторів призведе не до переміщення по прямої попиту, а до переміщення самої прямої. При дослідженні попиту на м'ясо великої рогатої худоби слід враховувати номінальну та реальну заробітну плату. Дані табл. 1 свідчать, що індекси споживчих цін в Житомирській області протягом 1997-2000 рр. були значно вищі індексів реальної заробітної плати.

Рис. 1. Попит на м'ясо та м'ясопродукти (1997-2001 рр.)

Тому споживання основних продуктів харчування населенням Житомирської області за останні десять років зменшилось за всіма видами крім картоплі, олії, овочів і баштанних культур (табл. 2). Зокрема споживання м'яса та м'ясопродуктів зменшилось на 35,1 кг, або на 53,3 %. Така ж тенденція має місце і в цілому по Україні. Так, в 1990 р. споживання м'яса та м'ясопродуктів на душу населення в середньому по Україні становило 68,2 кг, а в 2000 р. — 32,5 кг, що відповідно на 35,7 кг, або на 52,3 % менше. Найнижчі значення даного показника у 2000 р. були в Луганській області (22,8 кг), Дніпропетровській та Чернівецькій областях (26,4 кг).

Рівень споживання м'яса та м'ясопродуктів в Житомирській області майже дорівнює середньому по Україні, у той час як рівні споживання хлібних продуктів, олії, плодів, ягід та винограду одні з найнижчих в Україні, а картоплі - найвищий.

**Таблиця 1. Індекси заробітної плати та роздрібних цін на споживчі товари та послуги в середньому по Житомирській області, %
{грудень до грудня попереднього року}**

<i>Роки</i>	<i>Індекс роздрібних цін на споживчі товари та</i>	<i>Індекс номінальної заробітної</i>	<i>Індекс реальної заробітн</i>
1997	108,9	94,2	94,5
1998	119,2	87,3	86,9
1999	116,5	121,6	104,4
2000	123,7	122,3	119,5
2001	104,3	127,2	124,2

Більш детальні дослідження впливу основних факторів на зміну попиту на м'ясо та м'ясопродукти в цілому по Житомирській області за 1997 -2001 рр. свідчать, що при зростанні цін на яловичину в 5,0 разів, свинину — 3,9 рази та птицю—2,3 рази, грошові доходи населення зросли лише в 1,6 рази. Крім того, при зростанні середньорічної заробітної плати працівників, зайнятих в галузях економіки та середнього розміру пенсій за цей же період дослідження в 1,6 рази витрати однієї людини на платні послуги зросли в 4,2 рази. Дана тенденція мала місце протягом всього періоду дослідження.

Найвищі темпи зміни цін спостерігалися на житлово-комунальні послуги, зв'язку та пасажирського транспорту. Лише в 2001 р. порівняно з 2000 р. при зростанні середньорічної заробітної плати працівників зайнятих в галузях економіки на 34,1 % витрати в середньому одним домогосподарством на житлово-комунальні послуги зросли на 38,7 %. Тобто при постійному зменшенні реальної заробітної плати відбувається збільшення питомої ваги витрат населення на платні послуги та зменшення — на купівлю продуктів харчування, що і зумовлює низький попит на м'ясо та м'ясопродукти.